

**INKLUZIJA I RODNA
RAVNOPRAVNOST**

Inkluzija i rodna ravnopravnost

U kriznim vremenima, lako može doći do toga da napori koje vlade ulažu u inkluzivne procese budu zanemareni. Međutim, uključivanje svih kategorija stanovništva u reformske procese tokom i nakon pandemije COVID -19 od presudnog je značaja za osiguranje efikasnih reakcija vlade i napora za oporavak. Ovo je posebno važno jer mnoge zdravstvene i ekonomske teškoće neproporcionalno utiču na žene, LGBTQIA+ osobe, osobe sa invaliditetom i manjinske zajednice. Inkluzivnost u ovom slučaju podrazumeva prepoznavanje, merenje i planiranje uticaja politika na određene zajednice, sagledavanja pokazatelja kao što su rod, pol, rasa, etnička pripadnost, invalidnost i starost. Štaviše, vladini napori i reakcije koji ne priznaju jedinstvene potrebe žena, muškaraca, transrodnih, rodno ne-binarnih osoba neće dati ravnopravne rezultate za sve građane. Primena inkluzivnog pristupa pokazuje na koga najviše utiče pandemija i koje vrste politika i programa mogu pomoći tim kategorijama stanovništva da se izbore i oporave u kriznim vremenima.

Pored toga, ova pandemija je otkrila dugogodišnje nejednakosti u pružanju usluga socijalne zaštite, vladinim programima, pristupu digitalnim resursima, specifičnim potrebama za prikupljanjem podataka i transparentnošću. Inkluzivniji pristup u definisanju politika i aktivnosti za oporavak mogu pomoći vladama da brže oporave institucije i reše postojeće sistemske prepreke za dostizanje jednakost kroz primenu otvorenih politika i praksi.

Vlade, civilno društvo, akademska i naučna zajednica moraju razumeti složenost uticaja COVID-19 iz perspektive roda i inkluzije kako bi osigurali odgovarajuće reakcije i resurse

Mere otvorenog odgovora u ovoj oblasti podrazumevaju:

- **Sprovođenje rodne analize odgovora na COVID-19:** „Rodne nejednakosti pogoršavaju epidemije, a odgovori koji ne uključuju rodnu analizu pogoršavaju nejednakost,“, navodi CARE International. Tekuća rodna analiza treba da sadrži podatke o budžetskim izdavanjima, državne beneficije i dodatke, odlučivanju o nabavkama, deljenje informacija i hitnim isplatama i usluge.
- Prikupljanje i objavljivanje intersekcijskih demografskih podataka na nacionalnom nivou kako bi javnost bila informisana o odgovorima na krizu i politikama za oporavka, imajući u vidu privatnost i sigurnost ličnih podataka. Podaci koji se odnose na COVID-19 trebalo bi da budu dosledno raspodeljeni kategoriji polu (broj testiranih, zaraženih, izlečenih, umrlih). Tamo gde se takvi podaci redovno prikupljaju, vlade primećuju značajne razlike u pristupu i lečenju u pogledu pola, starosti, rase i etničke pripadnosti. Na primer, podaci iz SAD i Velike Britanije pokazuju da određene rasne, etničke, starosedelačke i invalidne zajednice imaju višu stopu infekcije i smrtnosti zbog povećane verovatnoće za nedostatkom osnovnih životnih uslove i istorijske socijalne nejednakosti koja im smanjuje pristup nezi. Osim u oblasti zdravstvene zaštite, potrebna su i značajna ulaganja u razdvajanje podatke kako bi se usmerili na napore u pogledu unapređenja ekonomske, obrazovne i socijalne politike i oporavka. Pomoću ovih podataka vlade i civilno društvo mogu bolje saradivati u cilju zadovoljavanja specifičnih potreba zajednice i otklanjanju nedostataka u pružanju usluga.
- Očuvanje zakonskog okvira o jednakim pravima, transparentnost i odgovornost: Pandemija i povezana ekonomska kriza stvorile su mogućnosti da vlade ograniče zaštitu građanskih prava i propisa. Nesposobnost vlada da razumeju i umanje jaz u razlici u platama među rodovima samo će pogoršati ekonomski efekat krize na žene i njihove porodice.
- Povećanje zaštite i resursa za rodno zasnovano nasilje: Dom nije uvek bezbedan prostor za utočište ljudi, a stopa porodičnog i partnerskog nasilja porasla je tokom virusa COVID-19. Prema procenama Populacionog fonda UN može se očekivati da će se dogoditi 31 milion slučajeva rodno zasnovanog nasilja ako se mere karantina nastave u narednih najmanje 6 meseci, povećavajući taj broj za dodatnih 15 miliona slučajeva svaka tri naredna meseca.

- Ø Ranjivim zajednicama je potreban jednostavniji pristup čitavom nizu usluga koje povećavaju njihovu bezbednost, uključujući usluge u zajednici, usluge mentalnog i fizičkog zdravlja, bolju pristupačnost uslugama pravne pomoći i zastupanja pred sudom.
- Ø U saradnji sa ženskim i LGBTQIA + organizacijama, vlade bi trebalo da povećaju finansiranje i pristup specifičnim uslugama kao što su telefonske linije i inovativni servisi u zajednici koji pružaju stalnu podršku građanima tokom i nakon pandemije.
- Ø Vlade bi trebalo da razmotre izmenu zakonskih okvira i zakona koji sprečavaju nasilje i diskriminaciju, čime bi se sprečile i otklonile razlike u rodnoj pravdi.

- Definisane resurse i informacije za analizu socijalnih i rodničkih uticaja: Tokom pandemije, mnoge žene suočene su sa nesrazmernim teretima brige o deci i domaćinstvu, brige o starijim osobama i nege u kući. Pored toga, verovatnije je da će na njih više uticati gubitak radnih mesta, smanjenje angažovanja ili neformalno zatvaranje privrede. Ženama je takođe ograničen pristup uslugama iz oblasti reproduktivne zdravstvene zaštite. Projekcije Populacionog fonda UN pokazuju da bi 47 miliona žena moglo izgubiti pristup kontracepciji, što bi dovelo do 7 miliona neželjenih trudnoća u narednim mesecima. Prilikom definisanja politika koje podržavaju odgovor na novonastalu situaciju, ove specifične ekonomske, zdravstvene i socijalne potrebe trebalo bi uzeti u obzir, kao i konsultacije, transparentnost i mere povećane odgovornosti koje treba da budu deo praćenja njihovog sprovođenja i uticaja koji vrše.
- Povećanje dostupnih usluga i resursa u saradnji sa ugroženim zajednicama: Oni koji koriste određene usluge i sredstva mogu pružiti kritički uvid u potrebe i efikasnost strategija reagovanja. Ovo se posebno odnosi na osobe sa invaliditetom, koje se suočavaju sa smanjenjem pružanja usluga pomoći u kući i zdravstvene zaštite, transportu i pristupu obrazovanju, a na njih dodatno negativno utiču i teško dostupne informacije o prevenciji i pomoći koje nude vlade. Vlade treba da podrže „kontinuitet inkluzivnih zdravstvenih i socijalnih usluga koje koriste osobe sa invaliditetom, uključujući rehabilitaciju, tehnološka pomagala i pomoć ličnih pratilaca“, i definišu strategije reagovanja u partnerstvu sa ugroženim zajednicama. Informacije o COVID-19 treba da se dele putem različitih pristupačnih, mašinski čitljivih formata i korišćenjem lako dostupnih tehnologija.

Primena mera za oporavak i sprovođenje reformskih procesa zahteva nastavak u sprovođenju pomenitih reformi: rodne analize, korišćenja inkluzivnih podaci, odlučivanje u kom bi učestvovala sve zainteresovane strane i posebne usluge za one koji su pogođeni rodno zasnovanim nasiljem. Dodatne mere mogu da obuhvate i:

- Osmišljavanje načina za oporavak za one koji su najviše pogođeni, uz konsultacije sa njima i analizu relevantnih podataka razvrstanih po polu. Na primer, nejednak položaj može da spreči građane bez bankarskih računa ili formalnih poslova u privredi da koriste usluge socijalne zaštite, sredstva namenjena za oporavak, osiguranje ili druge vrste socijalnih davanja. Vlade bi trebalo da osiguraju da krediti za mala preduzeća i kriterijumi za nabavke uzimaju u obzir postojeće rodne nejednakosti i izdvajaju određena sredstva za žene i preduzeća u manjinskom vlasništvu, na koje je nesrazmerno uticala ekonomska kriza izazvana pandemijom. Takođe, potrebne su stalne konsultacije i redovno praćenje stanja kako bi se osigurao efikasan učinak reformi i odgovoran nadzor različitih aktera tokom oporavka.
- Inkluzivni angažman građana korišćenjem digitalnih platformi: Upotreba digitalnih platformi za građanski angažman, slanje povratnu informaciju i saradnju u izradi dokumenta od strane vlada i civilnog društva predstavlja prirodno rešenje u vremenu društvenog udaljavanja. Međutim, postojanje velikih razlika u pristupu digitalnim platformama može sprečiti aktivno učešće određenih zajednice - posebno žena, starih, seoskog stanovništva i onih sa malim primanjima, kao i osobe sa invaliditetom i vizuelnim ili slušnim ograničenjima da na ovaj način učestvuju u procesima odlučivanja.
- Govoriti o rodno zasnovanom uznemiravanju i nasilju putem interneta: Virtuelno uznemiravanje, zastrašivanje i pretnje nasiljem mogu sprečiti žene, LGBTQIA+ zajednice i osobe i druge marginalizovane ili ranjive zajednice da učestvuju u on-line forumima. Te pretnje se takođe mogu pretvoriti u realno nasilje. Vlade i partneri iz civilnog društva trebalo bi da zajedno rade na proceni potencijalnih pretnji, izradi kodeksa ponašanja i postupaka za kršenje zakona, definisanju politika u slučaju povećanja nasilje i sprovođenju zakonskih reformi ukoliko je potrebno.

Primena mera za oporavak i sprovođenje reformskih procesa zahteva nastavak u sprovođenju pomenitih reformi: rodne analize, korišćenja inkluzivnih podaci, odlučivanje u kom bi učestvovala sve zainteresovane strane i posebne usluge za one koji su pogođeni rodno zasnovanim nasiljem. Dodatne mere mogu da obuhvate i:

- Osmišljavanje načina za oporavak za one koji su najviše pogođeni, uz konsultacije sa njima i analizu relevantnih podataka razvrstanih po polu. Na primer, nejednak položaj može da spreči građane bez bankarskih računa ili formalnih poslova u privredi da koriste usluge socijalne zaštite, sredstva namenjena za oporavak, osiguranje ili druge vrste socijalnih davanja. Vlade bi trebalo da osiguraju da krediti za mala preduzeća i kriterijumi za nabavke uzimaju u obzir postojeće rodne nejednakosti i izdvajaju određena sredstva za žene i preduzeća u manjinskom vlasništvu, na koje je nesrazmerno uticala ekonomska kriza izazvana pandemijom. Takođe, potrebne su stalne konsultacije i redovno praćenje stanja kako bi se osigurao efikasan učinak reformi i odgovoran nadzor različitih aktera tokom oporavka.
- Inkluzivni angažman građana korišćenjem digitalnih platformi: Upotreba digitalnih platformi za građanski angažman, slanje povratnu informaciju i saradnju u izradi dokumenta od strane vlada i civilnog društva predstavlja prirodno rešenje u vremenu društvenog udaljavanja. Međutim, postojanje velikih razlika u pristupu digitalnim platformama može sprečiti aktivno učešće određenih zajednice - posebno žena, starih, seoskog stanovništva i onih sa malim primanjima, kao i osobe sa invaliditetom i vizuelnim ili slušnim ograničenjima da na ovaj način učestvuju u procesima odlučivanja.
- Govoriti o rodno zasnovanom uznemiravanju i nasilju putem interneta: Virtuelno uznemiravanje, zastrašivanje i pretnje nasiljem mogu sprečiti žene, LGBTQIA+ zajednice i osobe i druge marginalizovane ili ranjive zajednice da učestvuju u on-line forumima. Te pretnje se takođe mogu pretvoriti u realno nasilje. Vlade i partneri iz civilnog društva trebalo bi da zajedno rade na proceni potencijalnih pretnji, izradi kodeksa ponašanja i postupaka za kršenje zakona, definisanju politika u slučaju povećanja nasilje i sprovođenju zakonskih reformi ukoliko je potrebno.

Primeri dobre prakse: Hrvatsko ministarstvo unutrašnjih poslova saraduje sa OCD u kampanji „Iza zatvorenih vrata“, koja ima za cilj povećanje broja prijavljenih slučajeva nasilja u porodici tokom trajanja socijalne distance. Argentina: Nekoliko OCD koje se bave zaštitom prava univerziteta stvorili su veb stranicu koja pruža korisne informacije ranjive grupe, uključujući informacije o reproduktivnim zakonskim pravima. Ujedinjeno Kraljevstvo: Organizacija Global Health 5050 kreirala je sistem za praćenje podataka u vezi sa COVID-19 razvrstanih po polu na nivou države (podaci se odnose na slučajeve, smrt, hospitalizaciju i slučajeve zaraženih zdravstvenih radnika, raščlanjeni su po uzrastu i polu). Međunarodna Alijansa OSI pokrenula je COVID-19 Monitor za prava osoba sa invaliditetom, putem kog se vlade, OCD i osobe sa invaliditetom pozivaju da popune anketu kako bi istakli probleme sa kojima se osobe sa invaliditetom suočavaju tokom pandemije; ova internet stranica prikazuje i rezultate ankete.